

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU DRUŠTVA PROFESIONALNIH NOVINARA (DPNCG) ZA 2024. GODINU

Društvo profesionalnih novinara (DPNCG) je aktivističko strukovno udruženje posvećeno pomoći i podršci prije svega novinarima, koji su ključni činioci svakog medija ali ne uživaju adekvatnu podršku redakcija, niti su plaćeni za težak, stresan i odgovoran posao od javnog značaja.

Pošto su to uglavnom ključni razlozi zbog kojih je udruženje formirano 2016.godine, fokus našeg djelovanja je **pravna i psihološka podrška** novinarima, snimateljima, fotoreporterima. Takođe angažovanje na unapređenju profesionalnog i etičkog novinarstva kroz izradu kvalitetnih tekstova, učešće u aktivnostima unapređenja propisa i samoregulacije.

Podržavamo napore kolega iz civilnog sektora koje se tiču slobode izražavanja, ljudskih prava, rodne ravnopravnosti, razvoja građanskih prava i sloboda, integracija Crne Gore u Evropsku Uniju ali i razvoja nezavisnih institucija u vezi sa ovim ciljevima.

Takođe, aktivno sarađujemo sa resornim Ministarstvom kulture i medija, Agencijom za audiovizuelne usluge a ulažemo napore da unapredimo kontakte sa Ministarstvom evropskih poslova.

1. Aktivnosti

1.1 Projekti

DPNCG je u 2024. godini započeo realizaciju projekta „*Efektivna prevencija i zaštita novinara u Crnoj Gori*“ koji sprovodimo sa Udruženjem za odgovorni i održivi razvoj (UZOR) i Hanns Seidel fondacijom.

Donator: Evropska komisija, uz kofinansiranje Ministarstva javne uprave.

Trajanje: 01.2024. godine – 31.12.2025.godine

Ciljevi su:

1. Poboljšana prevencija kršenja prava i zlostavljanja novinara i usklađivanje medijske politike i pravnog okvira s pravnom tekovinom EU

2. Povećani kapaciteti novinara i drugih medijskih radnika za učinkovitu zaštitu i borbu protiv nekažnjivosti
3. Pružena i povećana podrška pravima novinara u krivičnom progonu.

1.2. Sprovedene aktivnosti

Realizujući aktivnosti u okviru projekta, istovremeno smo pružili pravno – psihološku podršku kolegama koji su je zatražili. Takođe, podržali smo rad Komisije za praćenje propusta u istragama napada na novinare u čijem radu učestvuje i predstavnik DPNCG.

Kroz seriju SoJo tekstova analizirali smo slučajeve napada na novinare, sa predlozima rješenja.

Formirano je koordinaciono tijelo, čiji članovi nijesu stalno iste osobe i mijenjaju se zavisno od teme.

- **Psihiloška podrška:** Potreba novinarki i novinara za psihološkom podrškom prošle godine je bila izrazito velika u odnosu na 2023. godinu, a kao razloge toga prepoznali smo pojačan pritisak i uznemiravanje prije svega novinarki a zatim i jačanje svijesti medijskih radnika o potrebi ove vrste pomoći. Dok je u 2023. psiholog DPNCG zabilježio 40 individualnih seansi za novinare i novinarke, taj broj je drastično povećan pa je već za prvih šest mjeseci ove godine iznosio 50. Korisnici su bile novinarke koje su meta rodni uvreda i zastrašivanja jer pišu o organizovanom kriminalu i korupciji, ili one koje su na radnom mjestu izložene raznim pristiscima a u jednom slučaju i seksualnom uznemiravanju.

Zbog ograničenog fonda novca da ovu vrstu pomoći, u drugom dijelu godine je bez podrške ostala većina onih koji su je tražili, pa je psiholog pružio traženu hitnu podršku u još samo 10 seansi koje smo obezbjedili zahvaljujući prije svega njegovom razumijevanju problema.

Zahtjeve novinara za kolektivnim terapijama, koje su imali ranijih godina, ovaj put nijesmo uspjeli da realizujemo jer nijesu predviđene projektom.

- **Pravna pomoć:** Naši dugogodišnji saradnici -advokati pružili su desetine besplatnih pravnih savjeta novinarima koji su se uglavnom usmeno obraćali udruženju najviše u vezi radnih prava, zaštite izvora, tumačenja propisa, prakse Evropskog suda za ljudska prava, jer ovaj vid podrške nije predviđen aktivnim projektom.

Kada je u pitanju zastupanje, bila su angažovana dva advokata. Sa njima imamo potpisane memorandume o saradnji, na osnovu kojih su cijene njihovih usluga za članove DPNCG simbolične. Po tom osnovu pružili smo podršku zbog onemogućavanja obavljanja novinarskog posla, proganjanja i klevetničkih komentara na portalima, ali i seksualnog uznemiravanja i zastrašivanja na radnom mjestu. Većina tih postupaka nije završena na kraju kalendarske godine.

- **Izrada sajta Komisije za praćenje propusta u istragama napada na novinare:** Iako Komisija ima poseban dio za objave na sajtu Vlade Crne Gore, zbog bolje vidljivosti i omogućavanja on line dostavljanja informacija u vezi napada i jednog ubistva, napravljen je poseban sajt <https://komisija.me/>. Član Upravnog odbora DPNCG, novinar **Sead Sadiković** aktivno učestvuje u njenom radu i zadužuje predmete koji se tiču napada na novinare.

- **SoJo journalism:** Objavljeno je pet od ukupno 10 tekstova koji se tiču problema sa kojima se novinari suočavaju u radu, prijatni i napada. Svi oni dostupni su na društvenim mrežama, sajtu udruženja a dio su prenijeli i klasični mediji.

<https://dpncg.com/aktuelnosti-2/597-dvadeset-godina-od-ubistva-jovanovica-nada-jos-tinja?fbclid=IwY2xjawLHuzlleHRuA2FlbQlXMQBicmlkETFUWkMycHpncjd1RGJGV2FCAR5nKKR2S1uDHD bBtTi-r7ey7u1H2rls6CkZZY6h7whTTNG296nVv7XHNXmeiw aem JFmSokQu9bCBfPjjNfF5Ew>

<https://dpncg.com/aktuelnosti/vijesti/619-pocinje-sudenje-za-ranjanje-i-planiranje-ubistva-olivere-lakic-motivi-u-istrazivanjima-o-svercu-duvana?fbclid=IwY2xjawLHu 9leHRuA2FlbQlXMQBicmlkETFUWkMycHpncjd1RGJGV2FCAR7QiIKlkmXk5 wTMoYdas2htNjq-GQGgAzzYFcyHyond-aln vmyTXQ3MLQnMw aem 7pCNWoiSF6JKw6-BPlsmYA>

<https://dpncg.com/aktuelnosti-2/615-brzi-odgovor-za-nasilje-nad-novinarima?fbclid=IwY2xjawLHvGFleHRuA2FlbQlXMQBicmlkETFUWkMycHpncjd1RGJGV2FCAR67sVvvY SyWomvLu8McG3itDEX6plDERQjnYRCdGEU5dlZ9bdNsVlWsxj nA aem 7ClXnxaLQVjDiTjQ8HS5SA>

<https://dpncg.com/aktuelnosti/vijesti/601-donom-na-slobodu-medija-diskreditacija-novinara-je-pritisak-na-njih?fbclid=IwY2xjawLHvRtleHRuA2FlbQlXMQBicmlkETFUWkMycHpncjd1RGJGV2FCAR6AoPiFHdqTbZg uT0hCogJHLgEkneFw8EPQYkgQv6PDFccufUDudbNwR4RJNQ aem 8YDRmwZ9jvPSVPyZJ7CKQ>

<https://dpncg.com/aktuelnosti-2/598-novinarke-nakon-napada-i-prijatni-zastita-spora-pomoc-nedovoljna?fbclid=IwY2xjawLHvTxleHRuA2FlbQlXMQBicmlkETFUWkMycHpncjd1RGJGV2FCAR6c6UVm TwwO4HyYbrBcimPtubG-YzibZG5UV80HzSE68zfTv9sgO Qo7fZA4g aem fseSR4 s9edpfl1GRaPvnA>

- **Koordinaciono tijelo za unapređenje bezbjednosti novinara:** Formirano je Koordinaciono tijelo, njegov sastav je promjenljiv, zavisno od tema koje su na dnevnom redu. Članovi su rotirajući ali to su predstavnici tužilaštva i policije koji se bave napadima na novinare, kolege iz Upravnog odbora, predstavnici Komisije za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija, članovi samoregulatornih tijela, nadležno Ministarstvo i predstavnici međunarodnih organizacija. Od planirana četiri diskusiona foruma, u decembru ove godine održan je prvi na temu „Psihološka i fizička bezbjednost novinara: Brzi odgovor“. Učestvovali su Jelena Đaletić, Vrhovno državno tužilaštvo, članica Komisije za praćenje istraga, Mićo Furtula, Uprava policije i član Komisije za praćenje istraga, Nedeljko Rudović, Direktorat za Medije Ministarstva kulture i medija, Mihailo Jovović, predsjednik Komisije za praćenje istraga napada na novinare i glavni urednik Vijesti, Nenad Zečević, glavni urednik Pobjede, Vuk Vujnović, Delegacija Evropske Unije u Podgorici, Violeta Camaj, Savjet Evrope, Evan

Eberle, Sanja Ćupić i Biljana Jovanović Albijanić (OEBS), Marija Aligrudić, Agencija za audiovizuelne medijske usluge, novinarke koje su bile meta napada i prijetnji, uznemiravanja - Ana Raičković, Dragana Šćepanović, Alisa Hajdarpašić. Zatim Sead Sadiković, Član UO DPNCG i član Komisije za praćenje istraga, Miloš Bulatović, psiholog i saradnik DPNCG, Mustafa Canka, novinar i član UO Maja Nikolić, Boban Novović, ombudsman Gradske TV.

Razgovarali smo o problemima koji se tiču prijava i procesuiranja napada na novinare, kao uvod u inicijativu koja predstoji na nivou države- BRZ ODGOVOR(poput mehanizma koji postoji u Holandiji). Iz prve ruke čuli smo potresnu ispovest urednice Pobjede Ane Raičković, koja je napadnuta u novembru 2024. godine, svjedočenje dopisnice Vijesti iz Kolašina Dragane Šćepanović. Obije su meta Zorana Bećirovića, biznismena i vlasnika žutog portala koji vrijeđa i omalovažava sve koje mu nijesu po volji.

2. Pravna podrška

U ovoj godini izrečena je uslovna osuda za dvojicu napadača na novinara **Seada Sadikovića** u Bijelom Polju, koga je zastupao advokat **Dalibor Kavarić**(u okviru pravne podrške DPNCG). Iako je u napadu 2021 godine, učestvovalo više osoba, kada je on zadobio povrijeđene glave, Tužilaštvo u Bijelom Polju to nikada nije temeljno istražilo uprkos sumnji da je snimak napada bio tehnički prepravljan.

Nakon što Državno tužilaštvo u Podgorici i u Kolašinu nije našlo elemente za krivično gonjenje vlasnika i urednike žutog portala “akuleno” , koji je objavio seriju uvredljivih i huškačkih tekstova protiv novinarke i dopisnice Vijesti iz Kolašina **Dragane Šćepanović**, ona je uz podršku DPNCG podnijela tužbu Osnovnom sudu u Podgorici. Novinarka je prijavila da se osjetila ugroženom ali tužioci nijesu huškačke tekstove shvatili kao prijetnju, iako je godinu nakon tog događaja vlasnik portala Zoran Bećirović fizički napao novinarku Pobjede u Podgorici.

U aprilu 2024. godine novinarka **Alisa Hajdarpašić** onemogućavana je da izvještava o akciji pretresanja objekata bivšeg obavještajca Zorana Lazovića u Bijelom Polju. Grupa mještana protivila se njenoj namjeri da snima događaj a ona je policiji prijavila da je nekoliko njih vrijeđalo, sprječavalo da radi, što je doživjela kao zastrašivanje. Tužilaštvo je pokrenulo prekršajni postupak, ali je nakon žalbe advokata DPNCG Veselina Radulovića ponovo razmatralo krivične spise. Odluka nije donijeta do kraja kalendarske godine.

Advokatica DPNCG **Maja Živković** uradila je za potrebe kolega iz Javnog servisa, članova udruženja, pravnu analizu Etičkog kodeksa i njegove uskladenosti sa Zakonom o radu.

3. Inicijative i saradnja

U okviru projekta Profrex-a Savjeta Evrope, DPNCG je inicirao izmjene Etičkog kodeksa novinara kako bi se važeći uskladio sa promjenama nastalim usljed razvoja tehnologija. Pošto je OEBS već takvu proceduru pokrenuo, na sastanku u Savjetu Evrope u Podgorici, dogovoreno je da se nastavi zajednički rad i da naše udruženje bude uključeno. Aktivnosti su planirane za sljedeću godinu.

Sa NVO UZOR poslanicima i Vladi uputili inicijativu kako bi Crna Gora usvojila standarde koje je Evropski parlament nedavno verifikovao kroz Media freedom act (MFA). Obavješteni smo da će resorno Ministarstvo početi na izradi crnogorskog MFA naredne godine.

DPNCG je u novembru potpisao Memorandum o saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu sa ciljem da se kroz edukacije unaprijedi znanje i povjerenje novinara, sudija i tužilaca. Memorandum su potpisale predsjednica Upravnog odbora Centra **Ljiljana Lakić** i generalna sekretarka DPNCG **Mila Radulović**.

Nakon što je DPNCG bilo akter izrade Medijske strategije, u ovoj godini vodilo smo kampanju za usvajanje seta medijskih zakona (važnih za dobijanje IBAR). Zakon o medijima, audiovizuelnim uslugama i RTCG unaprijeđeni su iako je ovaj posljednji političkom odlukom i lobiranjem generalnog direktora Javnog servisa revidiran u negativnom smislu.

Aplicirali smo za članstvo u Evropsku federaciju novinara, ali nam do kraja godine odluka nije dostavljena. Traženo nam je objašnjenje zbog čega međunarodne medijske organizacije ne citiraju naše izvještaje, čime nije uvažen naš aktivistilki pristup i isključivo zalaganje da direktno pomognemo novinarima. DPNCG će ponovo aplicirati jer je važno da strukovna asocijacija koja okuplja novinare profesionalce, ugledne u svojoj struci u Crnoj Gori, bude dio evropske organizacije čiji je cilj upravo zaštita i podrška novinarima i medijskim radnicima.

4. Reagovanja i javni istupi

DPNCG je objavilo desetine saopštenja koja su se ticala konkretnih slučajeva, kao i onemogućavanja novinara da izvještavaju. Svi su dostupni na napem sajtu i na našim profilima na mreži X, Instagramu i Facebooku. Generalna sekretarka gostovala je na javnim medijski servisima i u emisijama privatnih medija.

5. Finansije

Udruženje se finansira isključivo iz projekata, dok su prihodi od članarine simbolični jer većina kolega i dalje neredovno plaća članarinu a neki nijesu uopšte. Članarina je od osnivanja asocijacije simbolična, 1 (jedan) euro mjesečno.

Finansijski izvještaji udruženja dostupni su na sajtu Poreske uprave i na **ovom** linku.

